

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Bogdana Jacka SOWY

na temat:

MODEL WYKORZYSTANIA ZASOBÓW OSOBOWYCH SIŁ ZBROJNYCH RP DO REALIZACJI ZADAŃ ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

1. Kwestie ogólne

Zarządzanie kryzysowe jest pojęciem bardzo szeroko omawianym we wszelkich pracach naukowych, publikacjach, wystąpieniach ekspertów oraz przez osoby realizujące zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa ludności w aspekcie praktycznym. Obecna sytuacja bezpieczeństwa w ujęciu geopolitycznym sprawia, że termin ten nabiera nowego znaczenia, bowiem często jest on utożsamiany z działaniami w odpowiedzi na tzw. działania hybrydowe, które mogą być definiowane jako działania podprogowe w sytuacji kiedy nie można określać stanu funkcjonowania państwa jako wojna, ale też nie można jednoznacznie twierdzić, że państwo nie jest zmuszone do stosowania ekstraordynaryjnych rozwiązań pod wpływem negatywnych czynników w wielu domenach. Obecnie trudne jest jednoznaczne skategoryzowanie określonych zagrożeń i podzielenie ich na zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne, o konsekwencjach militarnych i pozamilitarnych. W tym kontekście Siły Zbrojne RP, funkcjonują niejako w dwóch równoległych rzeczywistościach, mianowicie prowadzą działalność pozwalającą na osiągnięcie gotowości do prowadzenia działań w przypadku agresji obcych sił na terytorium państwa oraz działają aktywnie w ramach systemów zarządzania bezpieczeństwem państwa w tym systemu zarządzania kryzysowego, wspierając organy administracji publicznej i inne służby, reagując na sytuacje kryzysowe o podłożu czy to naturalnym, technicznym lub społecznym. Recenzowana dysertacja poświęcona jest w całości problematyce możliwości i zasadności wykorzystania potencjału militarnego SZ RP

w przypadku realizacji zadań właśnie w sytuacjach kiedy nie są prowadzone działania zbrojne, ale pojawiają się sytuacje kryzysowe, które determinują ich wykorzystanie.

Posiadane zasoby osobowe dla każdej organizacji są czynnikiem determinującym jej zdolność do realizacji własnej misji. Są one kluczowe i tak naprawdę stanowią o możliwości funkcjonowania organizacji (systemu) i osiągnięcia przez nią zasadniczych celów. Bardzo często zasoby osobowe ulegają przeobrażeniom w wyniku oddziaływania czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Taką problematykę porusza Doktorant w niniejszej dysertacji. Dwie kwestie o tym przesądzają: określony w procesie badawczym okres prowadzenia badań od roku 2014 do 2022, ponieważ w tym czasie następowały zasadnicze zmiany w systemie kierowania i dowodzenia w Siłach Zbrojnych oraz powstał nowy rodzaj wojsk – Wojska Obrony Terytorialnej. Drugą kwestią jest duża dynamika zmian w architekturze bezpieczeństwa dla Polski i całego regionu, czego emanacją jest bezprawna agresja militarna Rosji przeciwko Ukrainie, co przeobraziło się we wciąż trwającą w Ukrainie wojnę. W tym kontekście wyniki zaprezentowanych badań należy uznać za wiarygodne i bardzo interesujące, szczególnie w kontekście osiągnięcia celu głównego dysertacji jakim było opracowanie nowego modelu wykorzystania zasobów osobowych SZ RP w zakresie realizacji zadań zarządzania kryzysowego w aspekcie utrzymania bezpieczeństwa państwa (s. 28).

Autor w dysertacji podkreśla znaczenie Sił Zbrojnych RP dla zapewnienia bezpieczeństwa w systemie zarządzania kryzysowego w państwie, jednocześnie uwidacznia bardzo dużą aktywność układu pozamilitarnego w zakresie kierowania wniosków do Ministra Obrony Narodowej o wsparcie w sytuacjach kryzysowych. Doktorant w dysertacji wskazuje, zgodnie z zapisami ustawy o zarządzaniu kryzysowym, ale też zgodnie z logicznym uzasadnieniem, potrzebę wykorzystania potencjału całego państwa w przypadku zapobiegania i reagowania w sytuacjach kryzysowych i jednoznacznie podkreśla fakt, że SZ RP powinny być wykorzystywane tylko wówczas, gdy inne środki są już zaangażowane i nie mogą osiągnąć właściwego efektu. Precyzyjna analiza potencjału SZ RP mogącego być wyznaczonym do wsparcia Układu Pozamilitarnego (UPM) w sytuacjach kryzysowych, wraz z opisem całego systemu zarządzania kryzysowego sprawia, że wyniki badań są niezwykle

interesujące i pożądane w środowisku wojskowym i szeroko rozumianym środowisku eksperckim zajmującym się sprawami bezpieczeństwa narodowego. Autor w swojej dysertacji słusznie wskazuje na brak uregulowań dotyczących obrony cywilnej (s. 381) oraz potrzebę realizacji zadań również w ramach NATO-wskiego NCRS (NATO Crisis Response System), a obecnie w świetle zmiany charakteru zagrożeń pochodzących z kierunku Rosji, transformowanego przez sojusz w NRS (NATO Response System). Obecnie trwają prace nad projektem ustawy o ochronie ludności, który to akt prawny wypełnia tę lukę, a treści dysertacji i badania Doktoranta doskonale mogłyby się wpisywać w ten obszar funkcjonowania państwa, nie tylko na etapie prac nad wspomnianą ustawą ale również na etapie opracowywania dokumentów wykonawczych. W tym kontekście proszę Doktoranta o wyjaśnienie jego podejścia do tzw. zarządzania kryzysowego. Co oznacza teza, że badania skupiły się na identyfikacji zadań SZ RP w aspekcie zarządzania kryzysowego? (s. 377) Czy oznacza to, że SZ RP w ZK powinny skupiać się wyłącznie na zagrożeniach niemilitarnych i wewnętrznych, czy też również na tych pochodzenia zewnętrznego, które mogą godzić w żywotne interesy państwa?

Dysertacja poświęcona jest ocenie niezwykle ważnego i skomplikowanego obszaru i w ogólnej charakterystyce jest próbą oceny i identyfikacji możliwości realizacji wspólnych działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa przez SZ RP i inne podmioty SZK. Głównym podmiotem prowadzonych badań były zasoby osobowe Sił Zbrojnych oraz ich sprawne zagospodarowanie. W tym miejscu należy jednoznacznie stwierdzić, iż jest to obszar tematyczny przynależny do dyscypliny nauk o bezpieczeństwie.

Recenzowana dysertacja w sposób interesujący przedstawia wyniki przeprowadzonych badań w zakresie zależności pomiędzy użyciem wojska w sytuacjach powodowanych sytuacjami kryzysowymi, identyfikacją obecnych zagrożeń, funkcjonowaniem systemu zarządzania kryzysowego co umożliwiło opracowanie modelu planowania i użycia zasobów osobowych SZ RP na potrzeby realizacji zadań ZK przez resort obrony narodowej.

W rozprawie Autor diagnozuje przedmiot badań (s. 25), wskazując na model wykorzystania zasobów osobowych SZ RP w zakresie realizacji zadań zarządzania

kryzysowego w systemie bezpieczeństwa narodowego. Badania skupiły się na Siłach Zbrojnych RP, w kontekście zagrożeń i ich funkcjonowania w systemie zarządzania kryzysowego. Wskazanie modelu wykorzystywania zasobów jest podejściem bardzo odważnym i umożliwiającym dogłębną analizę pod kątem jego ulepszenia. Doświadczenie Autora w tym zakresie niewątpliwie przyczyniło się do osiągnięcia zakładanych celów badawczych, jednak wskazując na model można założyć, że takowy został opracowany i funkcjonuje w resorcie. Analizując treści zaprezentowane w poszczególnych rozdziałach można dostrzec założenia i ograniczenia do przeprowadzenia modelowania oraz bardzo dogłębną analizę porównawczą zaangażowania Sił Zbrojnych w sytuacjach kryzysowych na przestrzeni procesu badawczego opisanego w dysertacji. Sprawia to, że opisywany model zaangażowania zasobów osobowych i zgrupowań zadaniowych jest czytelny i przejrzysty, pozwalający na wyciągnięcie wniosków dla osiągnięcia ostatecznego efektu badawczego i poprawy funkcjonowania obecnego modelu.

Ogólną tezę końcową wskazywaną przez Doktoranta jest stworzenie możliwości oceny i delegowania żołnierzy przez poszczególnego dowódcę BOT jeszcze przed podjęciem decyzji przez Ministra Obrony Narodowej o utworzeniu i skierowaniu w rejon sytuacji kryzysowej wojskowych zgrupowań zadaniowych. Postulowana regionalizacja SZK RON wpisuje się w zasadę reagowania na jak najniższym szczeblu, prymatu układu samorządowego nad resortowym, jednoosobowej odpowiedzialności za działania wojsk na potrzeby wsparcia SZK oraz kategoryzacji zagrożeń. Ważnym aspektem zawartym w wynikach badań jest podkreślenie potrzeby gratyfikacji finansowych żołnierzy realizujących dodatkowe zadania w sytuacjach kryzysowych co jest istotne w zakresie funkcji motywowania i ograniczania odpływu zasobów osobowych z SZ RP. Biorąc pod uwagę przytoczony przedmiot badań w ocenie recenzenta są to poprawne wnioski końcowe, uzyskane w wyniku przeprowadzonej procedury badawczej, jednocześnie z perspektywy wspomnianych już prac nad systemowym utworzeniem obrony cywilnej w Polsce należy zaznaczyć, że oceniana dysertacja może stanowić wstęp i podstawę do dalszych badań w tym obszarze.

Wskazane w zakończeniu i po każdym rozdziale podsumowania stanowią interesujące konkluzje, które sprawiają, że proces badawczy i następujące po sobie sekwencje działalności naukowej są czytelne. Postulowane kierunki zmian pozwalają ocenić, iż procedura badawcza była ukierunkowana na osiągnięcie zakładanego celu badawczego. Przedstawione wnioski stanowią wyniki badań uzyskanych w trakcie sekwencyjnego, opisanego w rozdziale metodycznym procesu badawczego i mogą stanowić jednocześnie pole do naukowej polemiki.

Na tym tle rozprawę Pana mgr. Bogdana Sowy należy postrzegać pozytywnie. Doktorant odniósł się do istotnego problemu jakim jest rola SZ RP w systemie zarządzania kryzysowego.

2. Ocena rozprawy

a) Ocena metodologiczna rozprawy

Recenzowana rozprawa doktorska jest opracowaniem zwartym, jednolitym, napisanym na dobrym poziomie pod względem metodologicznym. Przedstawia rezultaty przeprowadzonych badań na 384 stronach tekstu zasadniczego uzupełnionych o bibliografię, spis tabel i spis rysunków (w pracy jest ich 85). Struktura pracy obejmuje streszczenie w języku polskim i angielskim, wstęp, rozdział prezentujący założenia badawcze, trzy rozdziały merytoryczne, zakończenie, bibliografię, wspomniane wykazy tabel i rysunków. Oceniając strukturę pracy i założenia badawcze należy stwierdzić, że są one spójne. Opis metod badawczych, zastosowanych w pracy jest opracowany poprawnie, niemniej jednak bardziej transparentnym byłoby wskazanie metod, stosowanych do rozwiązania określonego problemu badawczego w poszczególnych częściach (rozdziałach) pracy.

We wstępie została przedstawiona sytuacja problemowa, informacje o Autorze oraz wstępnie zostały opisane etapy prowadzenia badań wraz z krótką charakterystyką treści w poszczególnych rozdziałach. W rozdziale metodycznym opisano i uzasadniono okres prowadzenia badań, wskazano na potrzebę dociekań w obszarze badawczym, wskazując na zmianę warunków bezpieczeństwa zewnętrznego, przewartościowania w strukturze organizacyjnej SZ RP, podkreślając utworzenie Wojsk Obrony Terytorialnej (WOT) oraz zmiany w resortowym systemie zarządzania

kryzysowego. Na tej podstawie został sprecyzowany przedmiot i podmiot badań, który był już scharakteryzowany w poprzedniej części niniejszej recenzji. W następnej kolejności znajduje się sprecyzowany główny problem badawczy i problemy szczegółowe, cel badań oraz została zaprezentowana teza badawcza wraz z tezami szczegółowymi. Teza, to nic innego jak twierdzenie dla którego przedstawia się uzasadnienie. W większości prac kwalifikacyjnych precyzuje się hipotezy robocze, czyli przypuszczenie badawcze dotyczące przewidywanego wyniku badania, skonstruowanego w celu uzyskania odpowiedzi na pytanie badawcze. W uproszczeniu przypuszczalną odpowiedź na problem badawczy. W takim ujęciu zaprezentowane tezy są ściśle skorelowane z głównym i szczegółowymi problemami badawczymi, co w równym stopniu określiło kierunek prowadzonych dociekań w dysertacji.

Konsekwentnie do tytułu dysertacji, przedmiotu badań i zdefiniowanych celów badań został określony główny problem badawczy, który został wyrażony w postaci pytania: *Jaką formę winno przyjąć rozwiązanie modelowe dla resoru obrony narodowej w systemie zarządzania kryzysowego i w jaki sposób nowy model wykorzystania zasobów osobowych Sił Zbrojnych RP w zakresie realizacji zadań zarządzania kryzysowego wpłynie na poprawę bezpieczeństwa narodowego w obliczu obecnych zagrożeń?* (s. 27). Problem główny został poddany procesowi dekompozycji, w efekcie czego zostały sprecyzowane problemy szczegółowe, które pozwalają w sposób uporządkowany i transparentny zaprezentować wyniki badań, rozwiązać problem główny i osiągnąć zakładany cel badawczy. Analizując główny problem badawczy należy stwierdzić, że w wyniku procesu badawczego powinny być ukazane modelowe rozwiązania pozwalające na przeobrażenie istniejącego systemu ZK w MON. Należy stwierdzić, iż wszystkie problemy szczegółowe jednoznacznie dążą do rozwiązania problemu głównego wskazując jak jest, jakie są niedomagania istniejących rozwiązań oraz określając jak powinno być. Nieco pobieżnie, bez jednoznacznego wskazania, została potraktowana kwestia wpływu nowo proponowanych rozwiązań na poprawę bezpieczeństwa narodowego w obliczu obecnych zagrożeń, co stanowiło drugą część sprecyzowanego problemu badawczego.

Doktorant sprecyzował, że celem badań, było *opracowanie nowego modelu wykorzystania zasobów osobowych SZ RP w zakresie realizacji zadań zarządzania*

kryzysowego w aspekcie utrzymania bezpieczeństwa państwa (s. 28). Autor również sprecyzował cele szczegółowe, cel poznawczy i cel użyteczny. Tak bogata kompozycja celów w dużym stopniu sprawia, że efekty badawcze mogą być wykorzystane zarówno w teorii badań w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie, ale też mogą stanowić naukowo uzasadnioną podstawę do wdrażania zmian w strukturach systemu zarządzania kryzysowego RON.

Wskazując na zależności pomiędzy problemem badawczym w kontekście tematu dysertacji, przedmiotu badań i zakładanych celów, a tezami badawczymi, należy stwierdzić, że występuje pomiędzy tymi elementami korelacja, są one spójne i stwarzają możliwości do przeprowadzenia badań w zdefiniowanym obszarze. Problem badawczy został określony w sposób precyzyjny i z zachowaniem wszelkich zasad metodologicznych. Oceniając korelację sformułowanego problemu badawczego, celów, tez roboczych i poszczególnych tytułów rozdziałów, można uznać je za dobrze skonstruowane.

W dalszej części rozdziału metodycznego odnajdujemy opis wykorzystywanych materiałów badawczych, opis zastosowanych metod badawczych, ze szczególnym uwzględnieniem metod empirycznych takich jak kwerenda dokumentów, analiza dostępnych źródeł danych, analiza systemowa, a także technik badawczych polegających na wielowymiarowej analizie porównawczej z wykorzystaniem modelu EPC (Event-Driven Process Chain), stanowiącym narzędzie badawcze pozwalające na ilustrację przepływów roboczych procesów biznesowych. Powyższy opis przyczynia się do spójności prezentowanych treści.

Założenia badawcze recenzowanej dysertacji należy ocenić pozytywnie. Tworzą one spójną całość gdzie istnieje związek tytułu, celu badań, głównego problemu badawczego, problemów szczegółowych i hipotez, a przyjęte do ich rozwiązania metody scalają rozprawę umożliwiając na wyciąganie wniosków oraz pozostają ze sobą w związku przyczynowo – skutkowym.

Należy stwierdzić, że przyjęte założenia metodologiczne pozwoliły uzyskać udokumentowany materiał teoretyczny ukierunkowany na rozwiązanie przedmiotowych problemów badawczych.

W tej części recenzji proszę aby Doktorant ustosunkował się do kwestii precyzowania zmiennych zależnych i niezależnych w procesie badawczym.

b) Ocena merytoryczna rozprawy

Recenzowana rozprawa doktorska jest monografią poświęconą problematyce udziału SZ RP we wsparciu układu pozamilitarnego w sytuacjach kryzysowych. Rozważania zawarte w poszczególnych częściach rozprawy są ukierunkowane na osiągnięcie zakładanego celu. Doktorant wskazuje, że czynniki zewnętrzne i wewnętrzne wpływają na sposób użycia SZ w systemie zarządzania kryzysowego. Jest to słuszna konstatacja będąca zasadniczym powodem problemów związanych z potrzebą tworzenia wojskowych zgrupowań zadaniowych dla wsparcia organów administracji publicznej odpowiedzialnej za bezpieczeństwo ludności zamieszkującej poszczególne regiony, zgodnie z podziałem administracyjnym kraju.

Działania podejmowane przez Siły Zbrojne są postrzegane w kontekście nie tylko prowadzenia działań zbrojnych, ale też szeroko rozumianej ochrony ludności i zarządzania kryzysowego. Rozważając problematykę bezpieczeństwa w kontekście zewnętrznym i wewnętrznym należy zauważyć, że rzeczywistość związana z architekturą bezpieczeństwa jest bardzo złożona. Do tych warunków powinien być dostosowany system zarządzania kryzysowego w Polsce w tym system zarządzania kryzysowego w RON. Kluczowe w tym zagadnieniu są odpowiednie zasady i procedury uruchamiania SZ RP na potrzeby szeroko rozumianego wsparcia administracji publicznej oraz odpowiednie dysponowanie zasobami osobowymi, które je tworzą. Powyższa konkluzja sprawia, że problematyka opisywana w dysertacji jest dobrze umiejscowiona pod względem poznawczym, a wyniki badań są bardzo dobrze ugruntowane. Uzyskane rezultaty badawcze podkreślają funkcjonowanie SZK w RON, który jest oparty w części wsparcia wewnątrz kraju na Wojskach Obrony Terytorialnej, natomiast w części współdziałania w układzie sojuszniczym na Dowództwie Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych (DORSZ).

Teoretyczne podstawy i pojęcia związane z tematyką rozprawy zostały określone poprzez opis typologii i rodzajów zagrożeń. W dysertacji Autor, bazując na bogatej literaturze przedmiotu, bardzo dogłębnie poddał analizie współczesne możliwe zagrożenia wskazując na ich niemilitarny charakter (w tej grupie wskazując na

zagrożenia naturalne, cywilizacyjne powodowane przez człowieka takie jak procesy społeczne, techniczne, katastrofy, teleinformatyczne, cybernetyczne), te o charakterze terrorystycznym, zagrożenia posiadające militarny charakter oraz te o charakterze hybrydowym.

Recenzowane opracowanie zawiera trzy rozdziały merytoryczne poświęcone zaprezentowaniu wyników badań w sekwencjach przyjętych w założeniach badawczych. Całość rozprawy została zamknięta zakończeniem i stosownymi uogólnieniami, które odnoszą się do problemów badawczych w końcowej części każdego rozdziału. We wszystkich rozdziałach zastosowano teoretyczne metody badawcze oraz, co zasługuje na podkreślenie, również badania empiryczne, które wzmacniają prezentowane treści i są dobrze zaprezentowane graficznie w rozdziale trzecim.

Rozdział drugi rozprawy zatytułowany *Miejsce zarządzania kryzysowego w systemie bezpieczeństwa narodowego wobec współczesnych zagrożeń* liczy 140 stron a jego treści oscylują wokół odpowiedzi na problem szczegółowy wyrażony w pytaniu: *jakie jest miejsce i rola systemu zarządzania kryzysowego w systemie bezpieczeństwa narodowego wobec aktualnych zagrożeń bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej?* Poszczególne części rozdziału poprzez zastosowanie teoretycznych procedur badawczych pozwalają na ich rozwiązanie. Autor szczegółowo analizuje pojęcie bezpieczeństwa narodowego oraz określa opisaną już typologię zagrożeń. Te dwa zagadnienia są podstawą do określenia znaczenia zarządzania kryzysowego w systemie bezpieczeństwa narodowego. Autor określa istotę zarządzania kryzysowego, analizuje przypadki w kraju i poza granicami sytuacji kryzysowych, określa definicję i znaczenie systemu bezpieczeństwa narodowego, opisuje SZK w Polsce, podsystemy wykonawcze, co pozwala mu na ogólną konstatację, że SZK dobrze wpisuje się w system bezpieczeństwa narodowego, w którym pełni kluczową funkcję, szczególnie w zwalczaniu zagrożeń niemilitarnych. Ogólnie można ocenić, że ciąg rozumowania i następujące po sobie podrozdziały w tej części dysertacji w sposób szczegółowy opisują problematykę zarządzania kryzysowego a zaprezentowane wnioski w podsumowaniu są poprawne i stanowią podstawę do dalszych rozważań.

Wnioski zawarte w rozdziale trzecim rozprawy przedstawione na 129 stronach były ukierunkowane na opisanie uwarunkowań w jakich mogą funkcjonować SZ RP w sytuacjach kryzysowych. Treści rozdziału ukierunkowane były na rozwiązanie problemu badawczego określonego w pytaniu: *jakie czynniki determinują wykorzystanie Sił Zbrojnych w zwalczaniu zagrożeń niemilitarnych i jaki model wykorzystania zasobów osobowych SZ RP stosuje się obecnie w systemie zarządzania kryzysowego, jakie ma luki i jak wpływają na niego aktualne zagrożenia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej?* Doktorant w rozdziale przedstawia podstawy prawne funkcjonowania Sił Zbrojnych w różnych aspektach, również podczas wprowadzenia stanów nadzwyczajnych i działań poza granicami kraju. Opisuje ich strukturę, wskazuje na prawne podstawy użycia Sił Zbrojnych RP w zarządzaniu kryzysowym, opisuje także system zarządzania kryzysowego w RON. Co jest niezwykle interesujące prezentuje i analizuje zapisy planu użycia Sił Zbrojnych RP w sytuacjach kryzysowych uwzględniając wszelkie podmioty i specjalistyczne struktury, zawarte w aneksach do poszczególnych modułów PZK oraz działanie Sił Zbrojnych RP w operacjach reagowania kryzysowego NATO. Bardzo ciekawą częścią rozdziału jest zaprezentowanie aktualnego modelu wykorzystania stanów osobowych Sił Zbrojnych RP w zakresie realizacji zadań zarządzania kryzysowego, w którym Doktorant bazując na danych pochodzących z Wojewódzkich Sztabów Wojskowych, WOT oraz cyklu konferencji OPERATOR organizowanych dorocznie przez Sztab Generalny WP, dokonuje syntezy aktualnie obowiązującego modelu wskazując na jego nieprawidłowości. Do opisu modelu Autor wykorzystał dane: ilość wniosków o wsparcie UPM skierowanych przez wojewodów do MON oraz ilość sił i środków wydzielonych do wykorzystania przez UPM w sytuacjach kryzysowych w latach 2014 do 2021. Jak wskazuje Autor na 173 złożone wnioski rozpatrzonych pozytywnie zostało 107, a do głównych mankamentów modelu zalicza brak uzgodnień wniosków z szefami WSzW i dowódcami BOT, błędy natury formalnej oraz nie spełnianie przesłanek sytuacji kryzysowych. Podsumowując Doktorant stawia tezę, że liczba sytuacji kryzysowych wzrasta, co wymusza wdrożenie zmian w procesie wykorzystania zasobów osobowych. Poprawy wymaga identyfikacja zagrożeń powodujących użycie wojsk. Całość rozważań w rozdziale jest bardzo

szczegółowa i wyczerpująca temat, umożliwiająca wyciągnięcie wniosków ukierunkowanych na osiągnięcie celów badawczych w przyjętej procedurze badawczej. Na stronie 227 Autor określa, że plan ZK RON opracowuje DORSZ jako CZK MON. Proszę się odnieść do tego zagadnienia podczas publicznej obrony i określić aktualne kompetencje organów w tym zakresie.

Po zdefiniowaniu sposobu funkcjonowania SZ RP w systemie zarządzania kryzysowego oraz przedstawieniu obecnie funkcjonującego modelu wykorzystania zasobów osobowych w czwartym rozdziale Doktorant dążył do ostatecznego rozwiązania problemu badawczego i określenia nowego modelu wykorzystania stanów osobowych Sił Zbrojnych RP w zakresie realizacji zadań zarządzania kryzysowego wraz z rekomendacjami działań w celu wdrożenia nowych rozwiązań. W rozdziale zatytułowanym *Modelowanie planowania stanów osobowych Sił Zbrojnych RP w zakresie realizacji zadań zarządzania kryzysowego*, na 64 stronach po zaprezentowaniu treści związanych z modelowaniem i rodzajami modeli Doktorant prezentuje ograniczenia modelowania oraz prowadzi analizę porównawczą użycia SZ RP w wielu wymiarach. W procesie modelowania Autor przeanalizował dane w zakresie użycia SZ RP w sytuacjach kryzysowych w okresie przeprowadzenia badań, przeanalizował ilość zaangażowanych żołnierzy, wojskowych zgrupowań zadaniowych, wniosków uprawnionych organów do MON z podziałem na poszczególne województwa, ilość żołnierzy wydzielonych przez poszczególne dowództwa i instytucje MON oraz uwzględnił zaangażowanie SZ RP w ramach operacji GRYF. Ważnym elementem tej części pracy jest analiza zwolnień żołnierzy zawodowych w wyniku złożonych wypowiedzeń w jednostkach zaangażowanych w operację GRYF. Na podstawie dokonanych analiz w wyniku wnioskowania płk Sowa opracował nowy model wykorzystania zasobów osobowych, wskazując na rolę dowódców BOT, którzy, według Doktoranta, powinni posiadać zwiększone uprawnienia, aż do możliwości podejmowania samodzielnie decyzji o użyciu własnych żołnierzy w początkowej sytuacji kryzysowej, wdrożenia systemu rekompensat finansowych hamujących ubywanie żołnierzy z szeregów wojska. Autor przedstawia również rekomendacje, które polegają na zmianach przepisów prawa w zakresie zwiększenia uprawnień dla dowódców BOT, wdrożenia aktywnego udziału

ekspertów z SZ RP w procedowaniu nowej ustawy o ochronie ludności oraz wdrożenie dodatków dla żołnierzy biorących bezpośrednio lub pośrednio udział w działaniach kryzysowych. Ważnym aspektem jest stworzenie kompatybilnych systemów teleinformatycznych wszystkich podmiotów zarówno z MON jak i spoza umożliwiających bieżącą wymianę informacji i danych na potrzeby funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego.

Wskazane rozwiązania należy ocenić jako naukowo uzasadnione i stwarzające warunki do skutecznego i efektywnego działania SZ RP w krajowym systemie zarządzania kryzysowego. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż problem badawczy wraz z problemami szczegółowymi został rozwiązany, a zaprezentowane wnioski w ogólnej ocenie są możliwe do implementacji.

W zakończeniu Doktorant dokonuje podsumowania odnosząc się do głównego problemu badawczego osiągając cele badań. Zaproponowane rozwiązania dają możliwość skutecznego funkcjonowania SZK w RON w tym ochrony granicy, jednak w dalszym ciągu wymagają reform w zakresie zmian legislacyjnych, praktycznych i zmiany podejścia dowódców wojskowych zgrupowań zadaniowych oraz brygad obrony terytorialnej.

Dokonując podsumowania merytorycznej wartości pracy należy stwierdzić, iż tok wywodów Doktoranta jest logiczny, usystematyzowany, znajdujący odzwierciedlenie nie tylko w kolejności rozdziałów, ale także w ich wewnętrznym układzie. Ponadto, Doktorant dokonał odważnych i trafnych ocen funkcjonowania SZ RP w systemie ZK. Zastosowana metodyka badawcza sprawiła, że w efekcie uzyskano materiał, który całościowo odnosi się do rozwiązywanych problemów badawczych oraz stawianych tez. Wyartykułowane w recenzji wątpliwości proszę potraktować jako polemikę podczas obrony dysertacji.

3. Wnioski końcowe

Prezentowany materiał faktograficzny, przywołane w dysertacji opracowania naukowe i analiza aktów prawnych, poparte badaniami empirycznymi w wyniku racjonalnych analiz pozwoliły zaprezentować w sposób naukowy tematykę związaną ze znaczeniem SZK w zapewnieniu bezpieczeństwa obywatelom oraz

wykorzystania wojska na potrzeby ewoluujących zagrożeń. Jest to problematyka o tyle istotna, że jest elementem szerszego podejścia do bezpieczeństwa RP i zarazem poszczególnych podsystemów systemu bezpieczeństwa narodowego. Treści dysertacji stanowią również materiał, który może być z powodzeniem wykorzystany w prowadzeniu dalszych rozważań w kontekście zmieniającego się charakteru funkcjonowania systemu zarządzania kryzysowego, który kompleksowo powinien być zdolny na odpowiedź wszelkim zagrożeniom nie tylko tym pozamilitarnym. Przedstawione w formie rozprawy doktorskiej pisemne opracowanie wyników badań świadczy o umiejętności Autora do samodzielnego i uporządkowanego metodologicznie rozwiązywania złożonych problemów naukowych. Rozprawę opracowano na dobrym poziomie redakcyjnym, choć w tekście można znaleźć pewne niedociągnięcia natury edytorskiej.

Mając na względzie całość uznaję, że rozprawa odpowiada wymaganiom i warunkom wynikającym z art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stąd też wnoszę o dopuszczenie mgr Bogdana Jacka Sowę do publicznej obrony rozprawy.

Dariusz Majda

